

Сумський
державний
університет –
провідний вищий
навчальний заклад
України

Січень 2018 р. * Розповсюджується безкоштовно

Спецвипуск
№ 1-2 (384-385)

РЕЗОНАНС

ГАЗЕТА СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

УЗАГАЛЬНЮВАЛЬНИЙ ЗВІТ

ректора Сумського державного університету А. В. Васильєва
«Підсумки роботи СумДУ за 2017 р. та основні завдання на 2018 р.»
(Конференція трудового колективу СумДУ 26 січня 2018 р.)

Шановні делегати Конференції, усі присутні!

У січні традиційно відбулося всебічне, деталізоване обговорення результатів 2017 року при звітуванні проєкторів, директорів, деканів та інших посадових осіб. І це дає мені можливість зупинитися лише на найбільш істотному, значущому, принципово важливому.

Головними ознаками успішності звітного року є входження до каталогів кращих дослідницьких університетів світу вже від обох найвагоміших світових рейтингів, а саме – до бази даних Шанхайського у 2017 р. та Times Higher Education (2015 р.). За рейтингом **QS World University Rankings** університет у ТОП групі 3% провідних університетів світу визначений як університет із високою дослідницькою продуктивністю та вперше – на позиції ТОП 101–150 серед «молодих» вишів світу, які «стрімко зростають».

Рейтинг **Webometrics** уже другий рік поспіль підтверджує третю позицію СумДУ серед вишів України. Та й за іншими міжнародними та вітчизняними рейтингами університет серед лідерів української вищої освіти.

➤ За даними **всесвітнього Інтернет-рейтингу Webometrics**, СумДУ посідає 3 місце відповідно серед ЗВО України, а також займає **високі позиції у європейському рейтингу U-Multirank**, який визначив більшість показників навчальної, позанавчальної, міжнародної та інших сторін діяльності СумДУ такими, що перевищують середньосвітові значення.

➤ Університет є першим із українських ЗВО, що пройшов у 2014 році незалежний **зовнішній аудит компанії QS** та здобув **найвищі оцінки (5 зірок)** за кількісним та якісним складом викладачів, задоволеністю студентів якістю навчання, умовами та доступністю навчання, соціальною спрямованістю діяльності та e-learning.

➤ Згідно з результатами міжнародного рейтингу **Round University Ranking**, що складається за даними однієї з найбільших інформаційно-аналітичних компаній світу Thomson Reuters, Сумський державний університет – на 671 позиції серед ЗВО світу та **на четвертій** – серед університетів України.

➤ Рейтинг **URAP (University Ranking by Academic Performance)**, що оцінює якість науково-дослідної діяльності університетів світу, помістив Сумський державний університет **на 7-му позицію** серед українських ЗВО та в ТОП-10% ЗВО у загальносвітовому заліку.

➤ Згідно з міжнародним рейтингом **SCImago Institutions Rankings**, Сумський державний університет входить до **ТОП-10** серед ЗВО України та до ТОП-200 університетів Центральної та Східної Європи.

➤ За версією міжнародного екологічного рейтингу **UI GreenMetric 2016**, Сумський державний університет

на 65-й позиції серед університетів світу та посідає **першу сходинку** серед українських вишів. СумДУ є першим українським університетом, який увійшов до цього екологічного рейтингу.

➤ За даними **наукометричної бази Scopus**, СумДУ серед лідерів науково-освітнього простору України за **кількістю цитувань світовою науковою спільнотою** публікацій науковців університету та індексом Гірша.

➤ За результатами дослідження якості наукової діяльності університетів та цитованістю вчених у **Google Scholar**, що опубліковує Webometrics, університет посідає 4-е місце серед вишів України.

➤ Сумський державний університет має високі позиції за результатами консолідованого рейтингу вітчизняних університетів «Osvita.ua» (**лідер освіти північного регіону, 7 місце серед вітчизняних ЗВО**). А також входить до **трійки кращих університетів** України за показниками міжнародної діяльності згідно з рейтингом «ТОП-200 Україна».

Засідання Президії ради проректорів із наукової роботи й директорів наукових установ Міністерства освіти і науки України в СумДУ. Фрагмент

Нашим завданням є забезпечення подальшого зростання. Тим більше, що бачимо й підвищену зацікавленість абітурієнтів та їх батьків до рейтингових оцінок вишів. Та й міністерство – вперше не за кабінетним рішенням, а за алгоритмом – розрахувало обсяг держзамовлення в магістратуру. І якщо за показниками загальноуніверситетського рівня СумДУ ділить 2–3 місця з КНУ ім. Т. Шевченка, то за показниками діяльності випускових кафедр ситуація дуже різна. За спеціальністю «Менеджмент» поділяємо 1–3 місця серед вишів України, за спеціальністю «Журналістика» – 2–4 місця, «Підприємство, торгівля та біржова діяльність» – 4 місце. Є й інші непогані результати, але є і рівень середній, нижче середнього та, на жаль, дуже низький.

Враховуючи, що фінансування одного місця держзамовлення з боку держави істотно перевищує вартість повноплатного місця, значущість рейтингових показників наповнюється вже й фінансовим змістом.

Зростаюча конкуренція вишів мотивує роботу щодо диверсифікації наших освітніх послуг, надання їм більшої привабливості.

Так, у 2017 році ми відкрили з прийомом на базі повної загальної середньої освіти спеціальності «Педіат-

рія» та «Громадське здоров'я», остання вперше започаткована в Україні. Також на бакалаврському рівні поновлена спеціальність «Екологія». Отримана ліцензія за спеціальністю «Середня освіта. Фізика» із прийомом у 2018 році.

На магістерському рівні – також із прийомом у цьому році – отримана ліцензія за спеціальністю «Технології захисту навколишнього середовища», здійснений перший прийом на «Біомедичну інженерію», «Фізичну культуру і спорт» та заочну форму спеціальності «Філологія».

Три спеціальності («Педіатрія», «Облік та оподаткування» та «Фізична культура і спорт») відкриті також в аспірантурі.

Збільшено ліцензійні обсяги за вісьмома спеціальностями.

Працюємо над започаткуванням ряду нових спеціальностей, що нижченаведені.

Спеціальності з прийомом на базі ПЗСР:

- «Міжнародне право»;
- «Середня освіта. Математика»;
- «Туризм».

Спеціальності на рівні магістратури:

- «Громадське здоров'я»;
- «Телекомунікації»;
- «Цивільна безпека».

Спеціальності аспірантури:

- «Міжнародні економічні відносини»;
- «Стоматологія».

Принципово нове завдання стоїть перед нашими технікумами та коледжами, а саме – відкриття підготовки за новим рівнем «молодший бакалавр», за спеціальностями, що також нижченаведені.

о На базі Машинобудівного коледжу СумДУ:

- «Галузеве машинобудування»;
- «Комп'ютерні науки»;
- «Хімічні технології та інженерія» (започаткування нової спеціальності).

о На базі Конотопського комплексу:

- «Галузеве машинобудування»;
- «Електроніка»;
- «Менеджмент»;
- «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»;
- «Право» (започаткування нової спеціальності);
- «Професійна освіта» (за спеціалізаціями);
- «Фінанси, банківська справа та страхування».

І це є шлях до створення у складі університету коледжів сучасного європейського типу. Що ж до Шосткинського комплексу та Конотопського індустріально-педагогічному технікуму – ще існує невизначеність.

Завданням базового вишу, Шосткинського і Конотопського інститутів є не стільки збільшення спеціальностей та освітніх програм за кількістю, а забезпечення популярності існуючих або їх реформування в нові, які користуються попитом і на теренах України, і в іноземних студентів.

Демографічна ситуація дає відповідні сигнали при прийомі на базі повної загальної середньої освіти. Мова йде не лише про сьогодні, а й про більш далеку перспективу. Народжуваність у Сумській області за останні роки має показники, що наведені:

2012 р. – 11093;
 2013 р. – 10411 (-6,2% до 2012 р.);
 2014 р. – 10344; (-1% до 2013 р.);
 2015 р. – 9795 (-5,3% до 2014 р.);
 2016 р. – 8822 (-10% до 2015 р.; -20,5% до 2012 р.).

До речі, і за чисельністю випускників шкіл така ж тенденція (рис. 1).

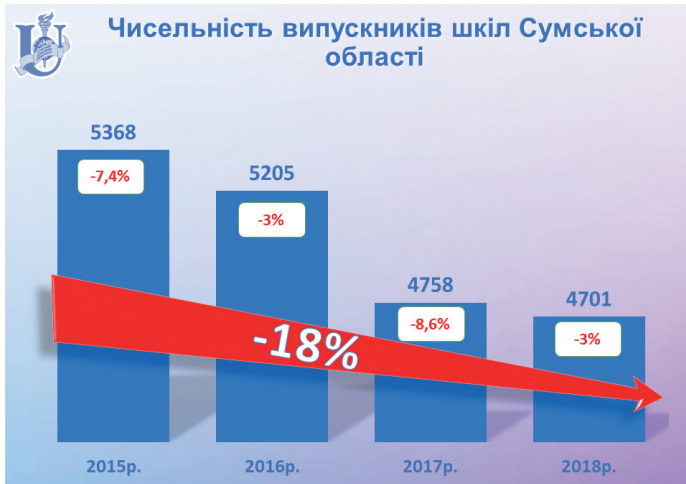

Рис. 1

До особливостей 2017 року відноситься й істотне зменшення загального обсягу держзамовлення в цілому по Україні. У таблиці наведені приклади за окремими спеціальностями.

Спеціальність	Зміна обсягів, %
Економіка	-45%
Фінанси, банківська справа та страхування	-44%
Матеріалознавство	-41%
Менеджмент	-39%
Філологія (переклад)	-38%
Право	-36%
Психологія	-31%

Середнє по Україні зменшення держзамовлення магістратури – «-35,7%» (СумДУ: – 17%).

Незважаючи на наведене, прийом за усіма освітніми рівнями на денну форму навчання (рис. 2) зменшився неістотно (-3%), на «молодшого спеціаліста» залишився на рівні 2016 року, а до бакалавратури – включно з першим курсом магістрів Медичного інституту – навіть зріс на 5%. Водночас показники прийому 2017 р. із більшості інших позицій є нижчими відносно 2016 року.

Рис. 2

На жаль, залишається надмірним і показник чисельності випускників бакалавратури, які не продовжили навчання в магістратурі за будь-якою формою. І це вже суб'єктивний фактор.

У таблиці наведені спеціальності, за якими показник втрат контингенту є найбільш значущим, і це питання передусім до випускових кафедр.

Журналістика	-49,4%
Реклама і зв'язки з громадськістю	-45,1%
Інженерна механіка	-44,6%
Філологія	-40,9%
Фінанси і кредит	-40,5%
Економічна кібернетика	-37,3%
Менеджмент	-36,4%
Правознавство	-32,8%
Інженерна механіка	-30,8%
Міжнародна економіка	-29,4%
Фінанси і кредит	-29,0%
Інженерне матеріалознавство	-28,8%
Облік і аудит	-28,6%
Теплоенергетика	-28,4%
Комп'ютерні науки	-27,3%
Інженерна механіка	-25,7%
Маркетинг	-25,2%
Економіка підприємства	-25,2%

На жаль, улітку 2017 р. унаслідок малої кількості заяв абітурієнтів ми вимушено згорнули прийом за вісьмома освітніми програмами, щоб не отримати критично малокомплектні групи. До речі, у Великій Британії програми з чисельністю менше 10 студентів узагалі не відкривають.

Як позитив необхідно відмітити зростання на 18,5% (до 199 осіб) кількості випускників бакалавратури інших ЗВО, що вступили до магістратури СумДУ. Такий показник впливає на розрахунок обсягу держзамовлення за кожною спеціальністю. Лідерами є спеціальності «Фізична культура і спорт», «Державна служба» та заочна форма навчання в цілому.

Маємо позитивну динаміку щодо прийому іноземних студентів (рис. 3).

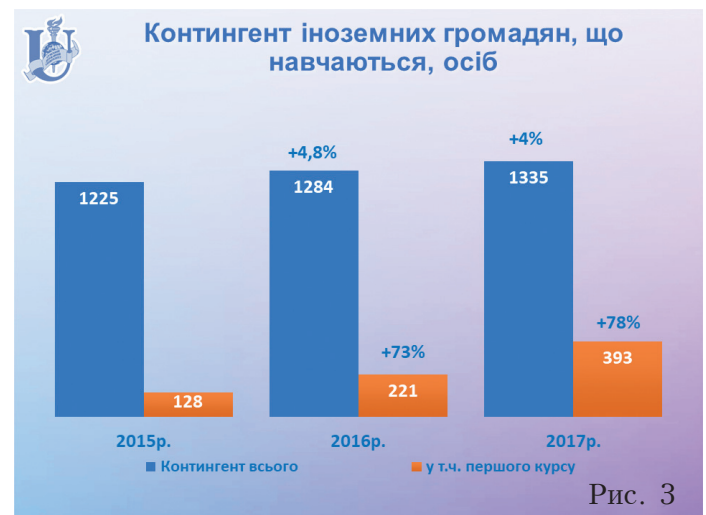

Рис. 3

4 Ректор звітує

Синдром істотного зменшення контингенту іноземців після початку війни на Сході впевнено долаємо.

Успішною можна вважати й кампанію вступу до аспірантури, прийом до якої організовано у п'ять етапів, у ході яких зараховано 119 осіб (рис. 4), що перевищує показник 2016 року понад на 40%. На місця державного замовлення зараховано 87 осіб, що на 53% більше ніж у 2016 році. За обсягом державного замовлення в аспірантуру СумДУ посідає 5 місце серед усіх ЗВО України. У 2017 р. також зросли на 30% обсяги прийому до аспірантури на місця, що фінансуються за кошти фізичних (юридичних) осіб (2017 р. – 31 особа, 2016 р. – 24 особи).

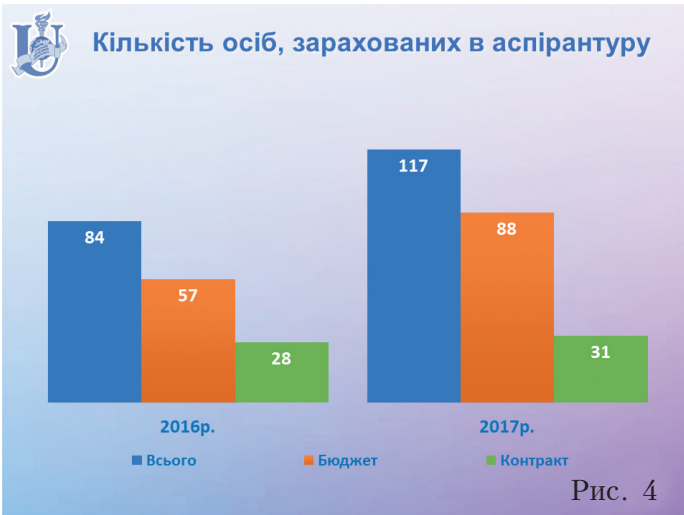

Рис. 4

Уперше розроблено та впроваджено механізм науково-го стажування для громадян України, які закінчили аспірантуру в інших ЗВО й не захистили дисертацію, а також для осіб, які самостійно готують докторську дисертацію й не є працівниками СумДУ.

У той же час обсяги зарахування до аспірантури іноземців є низькими й не відповідають масштабам та потенціалу СумДУ. Нам майже нема чого запропонувати тим іноземцям, які бажають проходити підготовку англійською, проте приклади реальної зацікавленості зарубіжних партнерів у підготовці докторів філософії є. На сьогодні реально розпочата робота над двома англомовними аспірантськими програмами (International Business Administration and Business Analytics та Law). Також розпочатий процес міжнародної акредитації аспірантури з медицини. Є запити й на дистанційне навчання аспірантів.

У цілому за багатьма показниками прийому позиція СумДУ є кращою, ніж у більшості інших вишів. Так, є втрата загального контингенту з 16 тис. осіб до 15 тис.; суттєво зменшується контингент заочної форми. У той же час контингент денної форми (рис. 5) залишається більш-менш стабільним. Висновок: ситуація потребує «надзусиль» за усіма напрямками діяльності (підкреслюю – за усіма), бо лише такий підхід може реалізувати привабливість університету, спеціальності для різноманітності уподобань потенційних споживачів наших навчальних послуг.

У контексті диверсифікації надання освітніх послуг важливою є **система підвищення кваліфікації на замовлення**, що реалізує місію «навчання впродовж

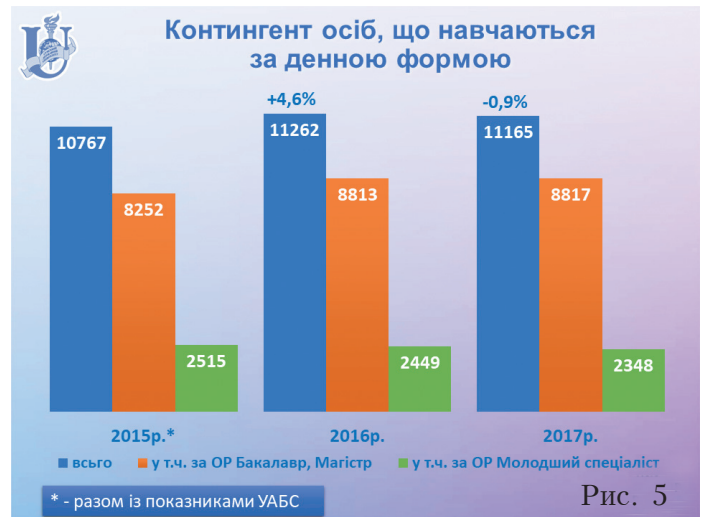

Рис. 5

усього життя» і набула свого подальшого розвитку; кількість кафедр та центрів, які надавали освітні послуги зросла до 38 (+19%, рис. 6), контингент осіб, що там навчалися, становив уже 4659 (рис. 7), випереджаючим темпом йде збільшення (до 3426) сторонніх осіб. Це, до речі, дає і більше 20 ставок ПВС. Також і до роботи ФПКВ було залучено 98 викладачів кафедр із відповідним навчальним навантаженням. І цей показник перевищує на 44% аналогічний (68) 2016 року. Завдання ФПК,

Рис. 6

Рис. 7

університету в цілому – розробка та реалізація масштабної, спрямованої на всі категорії працюючих програми **всебічного розвитку персоналу**.

У звітному році в Інституті Права створено спеціалізовану вчену раду із захисту кандидатських дисертацій, а за спеціальностями «Економіка та управління національним господарством», «Екологічна безпека» і «Процеси та обладнання хімічної технології» отримано право захисту докторських дисертацій, кількість спеціальностей докторантури зросла з 7 до 10. У той же час упродовж 2017 року представниками СумДУ захищено лише 9 докторських дисертацій, що менше ніж у попередньому році (2016 р. – 13), 41 захищена кандидатська дисертація теж становить лише 61% від 68 захистів 2016 року; одна із наших відповідей – це впровадження механізмів заохочення керівників дисертаційних робіт за досягнення показника 5 захистів.

Попри зазначене та певне зменшення контингенту осіб, що навчаються, штат ПВС базового ЗВО збільшився на 4,6%. При цьому спостерігаємо зростання до 85,8% (+2%) тих, які мають ступені та звання (779 осіб). Збільшилася до 118 (зі 113) і чисельність докторів наук та на 25% – кількість штатних працівників НДЧ.

Продовжилися і **структурні перетворення**. Створено ще два територіальні центри дистанційних комунікацій у Чернігівській та Черкаській областях. Припинено діяльність 7 таких центрів у зоні АТО. До речі, певна частина із 34 ТЦДК (рис. 8), що є в більшості регіонів України, відвітувала щодо показників контингенту, який спрямовано вже й на денне відділення, а не лише на дистанційну форму.

У 2017 р. ліквідована факультетська структура в Котопському та Шосткинському інститутах; створена кафедра «Стоматології», а також шляхом об'єднання процесів створені кафедри «Громадського здоров'я», «Електроніки, загальної та прикладної фізики». Шляхом приєднання до інших кафедр реорганізовано кафедри «Ортопедії» та в Котопському інституті – «Суспільно-гуманітарних дисциплін».

Водночас ще 20 кафедр має у своєму складі менше 10 науково-педагогічних та наукових працівників, що в більшості випадків є недостатнім із точки зору успішної

реалізації великого спектру завдань, передусім інноваційної спрямованості.

2017 рік став роком істотного зростання показників **наукової діяльності**. Обсяг фінансування НДР за рахунок коштів загального фонду держбюджету зріс удвічі (рис. 9) та склав більше 10,4 млн грн; кількість НДР, профінансованих на конкурсній основі, зросла на 60% (55 робіт виконувалися на 29 кафедрах – це майже 50% кафедр університету). При цьому, якщо в конкурсі проєктів молодих вчених ми в 2016 році були першими серед вишів України з показником 8 робіт, то у звітному році – перше місце, 16 робіт із обсягом фінансування 17% від загального обсягу фінансування конкурсу (друга позиція – КНУ ім. Т. Шевченка, 8 робіт; третя позиція – КПІ, 6 робіт).

До речі, 2017-й заклав і гарний старт 2018-го: вже маємо плановий приріст бюджетного фінансування майже вдвічі.

У звітному році виконано близько 1000 господарчих договорів (рис. 10), при цьому більше ніж на 35% (до 120) збільшилося їх виконання на замовлення іноземних фірм зі зростанням понад удвічі й відповідного фінансування (рис. 11) при загальному збільшенні профінансованого обсягу на 25% (16,6 млн грн). Загальний обсяг НДР, що профінансовано, становить уже понад 27 млн

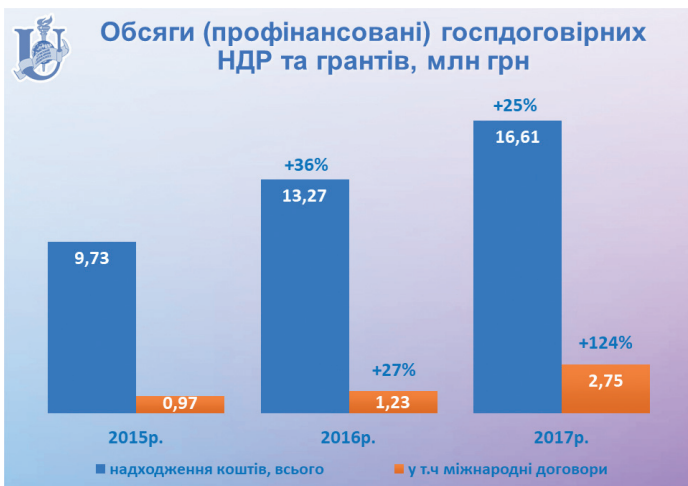

Рис. 11

Рис. 12

грн; у лідерах ТеСЕТ, ЕлІТ, Медичний інститут, ФЕМ, що видно із наведеної таблиці.

Університет, інститут, факультет	Обсяги профінансованих НДР та наукових грантів, млн грн		
	всього	у тому числі	
		загальний фонд	спеціальний фонд
Університет	27,04	10,43	13,61
ТеСЕТ	8,89	1,33	7,56
ЕлІТ	5,78	4,69	1,09
МІ	4,88	1,64	3,24
ФЕМ	2,25	1,44	0,81
БТ «УАБС»	0,71	0,64	0,07
ІФСК	0,40	0,18	0,22
ННІ права	0,63	0,53	0,10
ШІ	0,24	-	0,24
КІ	0,04	0,01	0,03

Госпдоговірна, держбюджетна та грантова наукові тематики виконувалися на 57 кафедрах, що становить майже 92% від їх загальної кількості. Лідери за обсягами НДР:

Кафедра	Обсяги профінансованих НДР та наукових грантів, млн грн		
	всього	у тому числі	
		загальний фонд	спеціальний фонд
Прикладної гідроаеромеханіки	7,56	0	7,56
Хірургії та онкології	1,95	0	1,95
Прикладної математики та моделювання складних систем	1,63	1,19	0,44
Наноелектроніки	1,45	1,31	0,14
Прикладної екології	1,07	0	1,07
Електроніки і комп'ютерної техніки	1,02	0,99	0,03
Патологічної анатомії	0,94	0,61	0,33
Технології машинобудування, верстати та інструменти	0,88	0,59	0,29
Комп'ютерних наук	0,79	0,32	0,47
Електроніки, загальної та приклад. фізики	0,77	0,71	0,01
Процесів та обладнання хімічних і нафтопереробних виробництв	0,75	0,54	0,21

При цьому зросла на третину (із 93 до 124) і чисельність науково-педагогічних працівників, які керують НДР та грантами.

У 2017 році нарешті виграно грант за програмою HORIZON 2020 (вдячність МІ та персонально М.В. Погорелову). У цілому ж кількість суто наукових грантів залишається незначною; навіть маємо зниження з 9 до 7.

Є певне пошкваллення (рис. 12) у питаннях захисту прав інтелектуальної власності. Нами поставлено завдан-

ня входження до міжнародних патентних баз типу PatStat та інших, та введений механізм відповідного матеріального стимулювання. До цього потрібно більш активно залучати і студентів.

Маємо успішність і за показниками публікаційної активності. Вже два наукових видання факультету ЕлІТ індексуються одночасно і БД Scopus, і WoS; завданням є – мати журнали з ненульовим імпакт-фактором, усім журналам прикласти максимум зусиль для входження до БД Scopus.

Є зростання й за загальною кількістю статей цих баз (рис. 13); внесок інститутів та факультетів наведено в таблиці.

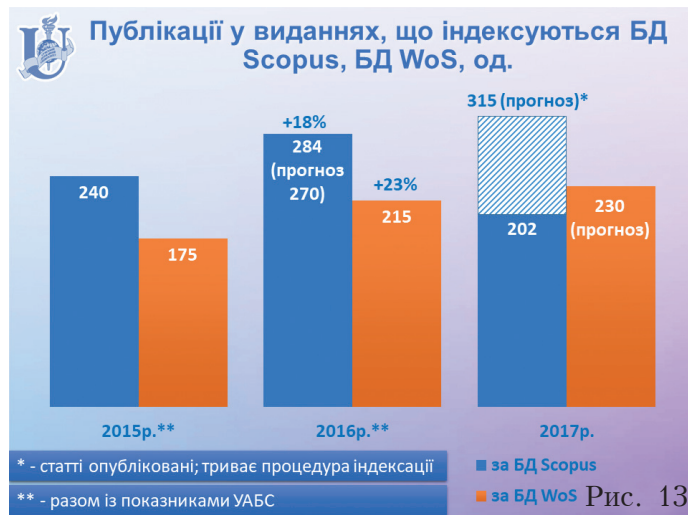

Рис. 13

Підрозділ	Кількість публікацій			Динаміка зміни в порівнянні з 2016 р. (прогноз)
	2016	2017 (на 31.12.2017 р.)	2017 (прогноз)	
ЕлІТ	147	85	149	+1,3%
ТеСЕТ	49	50	61	+24%
МІ	53	35	57	+7,5%
ННІ ФЕМ	24	20	26	+8%
ННІ БТ «УАБС»	12	10	17	+42%
ІФСК	3	5	12	у 4 рази
ННІ права	10	6	10	-
ШІ	2	4	6	у 3 рази
КІ	2	1	5	у 2,5 рази
Каф. ВП	2	2	3	+50%
СумДУ	274	202	322	

У наступній таблиці зазначені кафедри-лідери з цієї діяльності.

Кафедри	Кількість публікацій у 2017 р. (прогноз)
Наноелектроніки	45
ЕЗПФ	38
ПМ та МСС	28
ЕКТ	24
КН	24
ПОХНВ	17
Громадського здоров'я	16
ЗМ ДМ	15
Морфології	12
Патанатомії	12
Міжнародної економіки	12
Е та БА	11
ПМ ТКМ	11
Біофізики	10
ПГМ	10

Зростає також кількість цитувань статей у БД Scopus (рис. 14).

Рис. 14

Завдання 2018 року:

- перейти до публікування статей переважним чином у виданнях, які одночасно індексуються БД Scopus та WoS;
- істотно збільшити чисельність ПВС та наукових співробітників, які мають показник не менше 5 статей у цих базах; ми визначилися вже з премією для кожного викладача та науковця за подолання такої межі;
- завданням є і збільшення середнього індексу Гірша за показниками усіх викладачів кожної кафедри; вводимо преміювання ПВС та науковців за кожен крок зростання індивідуального індексу і, сподіваюся, це вплине на ще більш потужне зростання його загальноуніверситетського значення (рис. 15).

Рис. 15

Звертаюся з відповідним закликком до тих кафедр, які поки що за показниками наукової діяльності далекі до відповідності вимогам до кафедр університетів європейських країн, а тепер уже й до відповідних вимог до статусу національного університету, що визначені на державному рівні.

Ми зобов'язані у 2018 році закріпити й розвинути успіх 2017-го, підтвердженням якого є і проведення Міністерством у жовтні на нашій базі ради проректорів із наукової роботи, де нас запросили презентувати досвід і механізми менеджменту наукової діяльності. До ознк визнання наших здобутків відносимо й Державну премію 2017 р. у галузі науки і техніки професора кафедри технічної теплофізики Бондаренка Германа Андрійовича, і перше місце в Україні та восьме в Центральній та Східній Європі нашого наукового репозитарію. Такий перелік можна продовжувати.

Усе це повинно впливати і на наукову змістовність навчальних програм, і на **підвищення наукової активності студентства**, і на все інше.

У 2017 р. вперше у рамках грантів НТСА здійснювалася фінансова підтримка наукових досліджень та прикладних розробок семи колективів молодих учених, аспірантів і студентів та проведено черговий конкурс на отримання грантів НТСА, у якому переможцями стали 14 проектів, що отримають фінансування у 2018 році.

Є перші успіхи й у русі стартапів. На Всеукраїнському фестивалі інновацій – 3-тє місце у сфері економічних та соціальних інновацій. Маємо першість у номінації «Найкращий вітчизняний продукт» національного конкурсу «Industry 4.0 Ukraine»; отримано відповідне фінансування МОН. Є вже й домовленості щодо впровадження певних проектів у виробництво.

Завдання – істотно посилити активність у цьому питанні кафедр, на порядок більше залучати студентів до творчої діяльності, зокрема з оплатою праці, на базі успішних стартапів створювати бізнес-структури (як в університеті, так і поруч із ним на взаємовигідних умовах) для розробки та впровадження інновацій, передусім студентства.

Свідченням талановитості нашої молоді є успіх у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт у 2017 р., де отримано 108 призових місць (рис. 16)

Рис. 16

(2016 р. – 85), що черговий раз забезпечило СумДУ перший показник серед усіх ЗВО України. У Всеукраїнській олімпіаді за 108 спеціальностями та навчальними дисциплінами взяли участь 254 студента. Маємо 41 призове місце і третю позицію серед вишів України. Дані у розрізі інститутів, факультетів наведені в таблиці.

№ з/п	Інститут/факультет	Кількість напрямів, спеціальностей, навчальних дисциплін		Кількість призових місць
		за планом, од.	із них призові од./% від запланованих	
1.	ТеСЕТ	39	24/61	39
2.	ЕЛІТ	38	15/39	33
3.	ННІ Права	13	8/61	14
4.	ННІ ФЕМ ім. О.Балацького	45	18/40	22
5.	МІ	33	15/45	17
6.	ННІ БТ «УАБС»	26	13/50	14
7.	ІФСК	21	8/38	9
8.	Каф. ВП	1	1/100	1
9.	КІ	25	3/12	3
10.	ППІ	19	0/0	0
Всього		260	105/40	152

Рейтинг асоціації ІТ-фахівців України (DOU) визначив СумДУ на 6-й позиції серед ЗВО (успіх передусім факультету ЕЛІТ). Є приклади співпраці з компаніями, що входять до рейтингу Forbes 2000, підписані відповідні угоди щодо стажування та працевлаштування.

Маємо і певне, але недостатнє зростання до 378 (2015 р. – 325, 2016 р. – 211) кількості дипломних проєктів, виконаних на замовлення роботодавців; 80 проєктів (2016 р. – 27, 2015 р. – 62) захищено англійською мовою.

У той же час щодо випуску 2017 р. отримали лише 58% підтверджень працевлаштування випускників-бюджетників і 32% від випускників-повноплатників. Та й у базах даних випускових кафедр – лише біля однієї тисячі випускників усіх років. Нагадую, що показник працевлаштування через 3 роки після випуску є показником вимог до статусу «національний виш» та важливим показником міжнародних рейтингів.

У 2017 р. продовжено роботу зі створення навчальних програм із залученням роботодавців до обговорення їх змістовної складової, таке треба поширювати. Реформування освітніх програм на основі Європейських стандартів та рекомендацій є важливим чинником їх міжнародного визнання, певною відповіддю на різноманітні запити абітурієнтів, студентства. І ми до такого лише наближаємося, зокрема через підготовку двох програм («Комп'ютерні науки» та «Економічна кібернетика») до міжнародної акредитації. При цьому загальна кількість освітніх програм із англійським викладанням збільшилася з 9 до 12, за ними навчається 130 вітчизняних та 830 іноземних студентів (рис. 17).

У 2017 р. проводилася робота з реалізації принципів та процедур внутрішньої системи якості: розроблено методику оцінювання здобувачами вищої освіти якості освітнього процесу за навчальними дисциплінами, здійснена її апробація. У цьому році плануємо її повномасштабне впровадження.

Оцінка якості все рішучіше застосовується й на загальнодержавному рівні. Маю на увазі й державні ліцензійні іспити «Крок» для студентів-медиків, і зовнішнє неза-

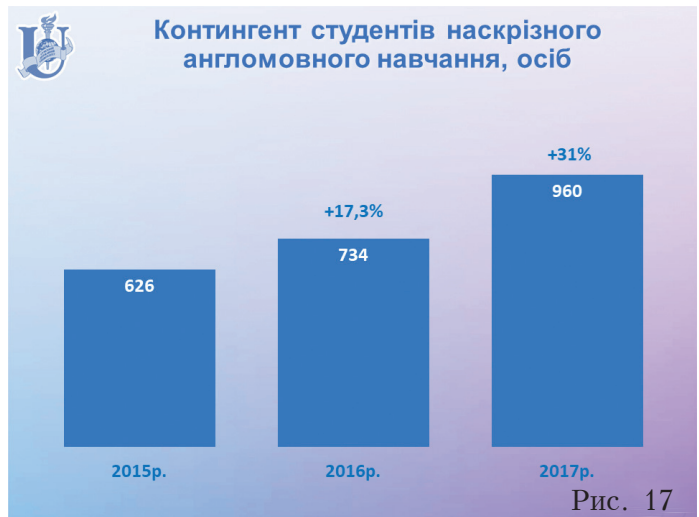

Рис. 17

лежне оцінювання для вступу до магістратури зі спеціальності «Право», а в 2018–2019 рр. також із інших спеціальностей. 2017 рік довів, що нам є над чим працювати, тим більше, що результати згаданих іспитів істотно впливають на обсяг держзамовлення.

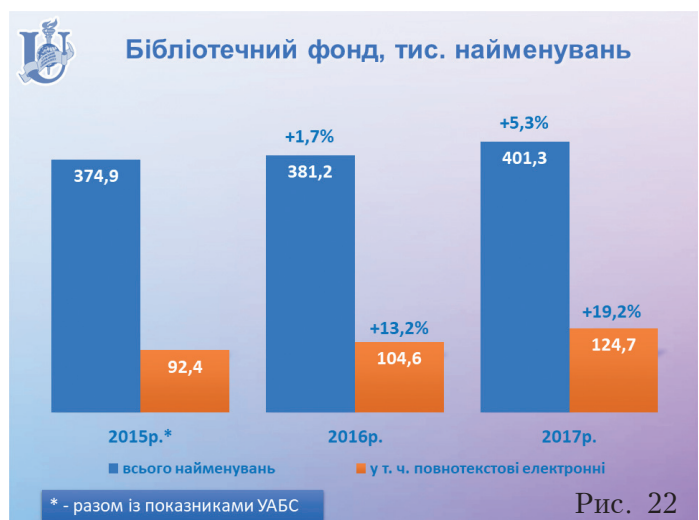
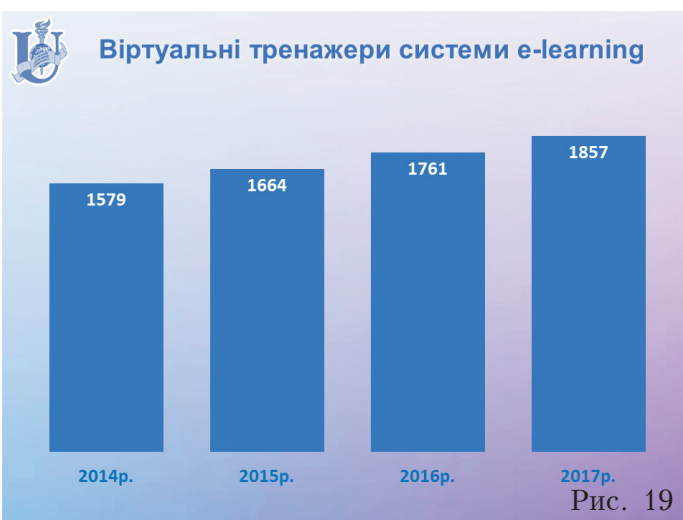
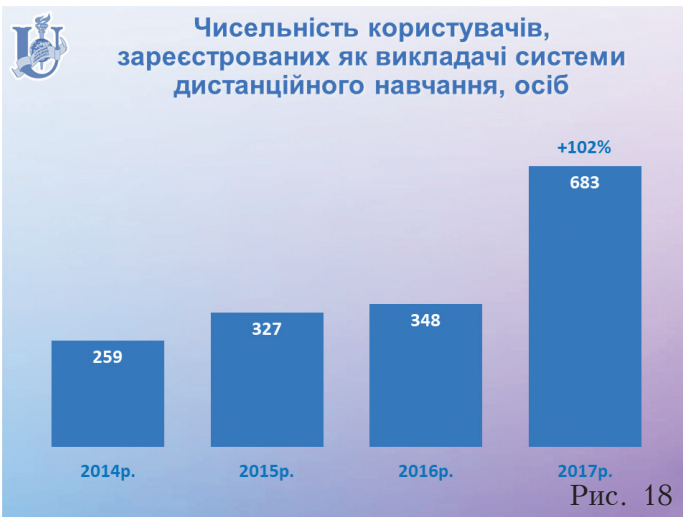
Принциповим у вирішенні питань підвищення якості навчальних послуг є більш наполегливе **впровадження у навчальний процес технологій e-learning**, змішаної моделі навчання, що давно реалізується в більшості університетів світу. В осінньому семестрі проведена експериментальна, пілотна апробація змішаного навчання шляхом поєднання класичних педагогічних підходів із технологіями e-learning, із підвищеним акцентом на відповідну організацію самостійної роботи студентів, більше 80% яких за проведеним анкетуванням вважають таку форму ефективною, надають їй перевагу. І якщо ми протягом найближчих 2–3 років і вже у 2018-му більш рішуче забезпечимо її впровадження, це буде вагомий сигнал, зокрема й абітурієнтам, які сьогодні обирають європейські виші.

У 2017 р. наші фахівці розробляли й уже застосовували в навчальному процесі технології з 3D-моделювання, віртуальної та доповненої реальності. Принципово новою є розроблена у 2017 р. платформа особистого кабінету з доступом до інформаційних сервісів «Індивідуальна траєкторія навчання», «Анкетування» та інших.

На денному відділенні необхідно більш активно застосовувати напрацювання дистанційного навчання, за яким у 2017 р. збільшилася кількість магістратур із 6 до 11, розроблено 81 нову версію дистанційних курсів, зокрема за трьома освітніми програмами (Менеджмент, Право, Комп'ютерні науки) вперше 20 англійських курсів.

Удвічі збільшилася чисельність користувачів, зареєстрованих у дистанційній системі як викладачі (рис. 18), а також кількість віртуальних тренажерів (рис. 19), відеоматеріалів (рис. 20) та тестових завдань (рис. 21). Як бачимо – темпи зростають.

За проєктом «Екзаменаріум» розміщено вже 30 дисциплін за 5-ма спеціальностями, у 2017 р. розроблено також 3 перших відкритих масових on-line курсів, йде і поповнення ОСВ та випереджаючими темпами бібліотеки повнотекстовими електронними матеріалами (рис. 22). Маємо при цьому понад 46,3 тис. віддалених користу-

вачів; кількість віддалених відвідувань із 159 країн збільшилася на 12% (до 391,4 тис.).

Не згорнуто видання і підручників (рис. 23) – 20 проти 16 у 2016 р., і навчальних посібників (64), монографій (78; 2016 р. – 62). При цьому підручників та монографій мовами міжнародного спілкування видано 22 позиції (2016 р. – 9; 2015 – 19).

На жаль, суто навчально-методичної літератури видано недостатньо: 189 найменувань – це лише 25% виконання кафедрними власних планів розробки та видання.

У звітному році набула подальшого розвитку **інтегрована інформаційно-аналітична** система: «хмарні рішення», мобільні додатки, конструктори контенту, обчислювальний кластер, дистанційний доступ до центру Internet речей Intel, бізнес-аналітики IBM, віртуальних лабораторій та симуляторів Массачусетського технологічного інституту – це далеко не повний список новацій. Забезпечена мінімізація втрат і під час хакерських атак.

Лідерські позиції університету щодо інформаційної підтримки його діяльності підтвержені й Державною премією України в галузі освіти. І це є нашим колективним досягненням.

Продовжена СумДУ й політика відкритого доступу, що є ознакою сучасного університету. Кількість публічних сайтів зросла до 247 (+9,3%), кількість зовнішніх гіперпосилань – на 20%, кількість унікальних користувачів англомовної версії сайту на 36%, кількість її переглядів – на 27%.

За рейтингом Platfor.ma наш сайт за кількістю відвідувачів – 3-й серед вишів України. Маємо й офіційну подяку Webometrics за партнерство в удосконаленні цього рейтингу. Майже на 80% (до 319) зросла й кількість публікацій про СумДУ в загальноукраїнських медіа. Нарощуємо й виробництво власного медіаконтенту.

Проблемним залишається питання, як внутрішньоуніверситетського інформування від ректорату до кожного співробітника, студента без технологій «зіпсований телефон», так і якість передачі інформації від структурних підрозділів до відповідних цільових аудиторій.

У 2017 р. виконано істотне оновлення комп'ютерного, телекомунікаційного та науково-навчального обладнання. На інформатизацію витрачено 13,4 млн грн та, додатково, 800 тис. грн за рахунок міжнародної грантової підтримки.

Збільшилася кількість комп'ютерів на балансі університету; маємо вже 129 комп'ютерних класів (рис. 24), проте необхідно поширювати й використання студентами під час навчального процесу власних мобільних пристроїв; маємо біля 300 точок Wi-Fi (рис. 25). На 15% (до 190; рис. 26) збільшилася й кількість мультимедійних аудиторій.

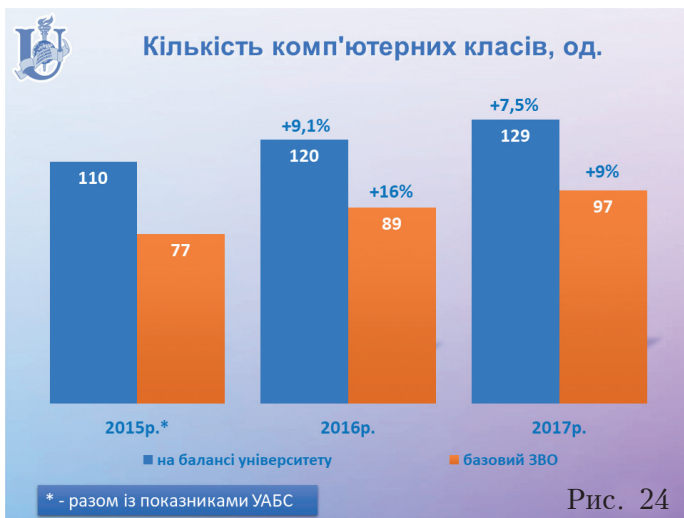

Рис. 24

Придбано за госпдоговорами та грантовими програмами науково-навчального обладнання на загальну суму більше 1,5 млн грн.

Міжнародну діяльність університету в 2017 р. можна охарактеризувати як таку, що має позитивну динаміку і, одночасно, як таку, що не задовольняє нас за темпами зростання головних показників. Так, кількість партнерів із активним співробітництвом зросла на 25% (рис. 27), обсяг фінансування складає щонайменше 21,4 млн грн (+10,6%; 2016 р. – 19,35 млн грн).

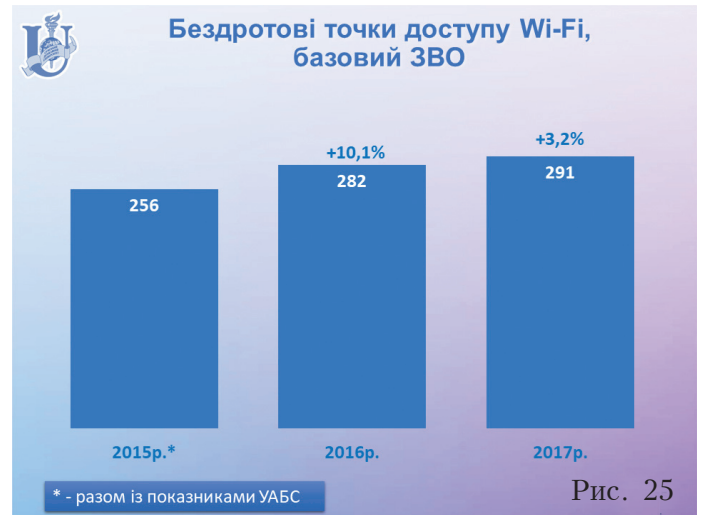

Рис. 25

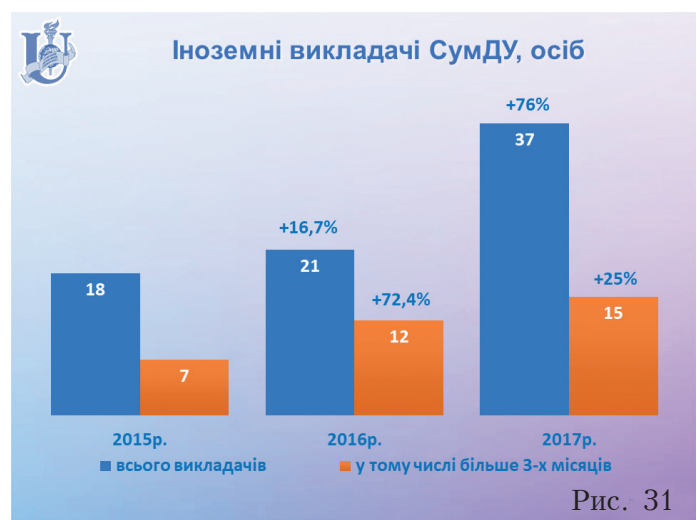
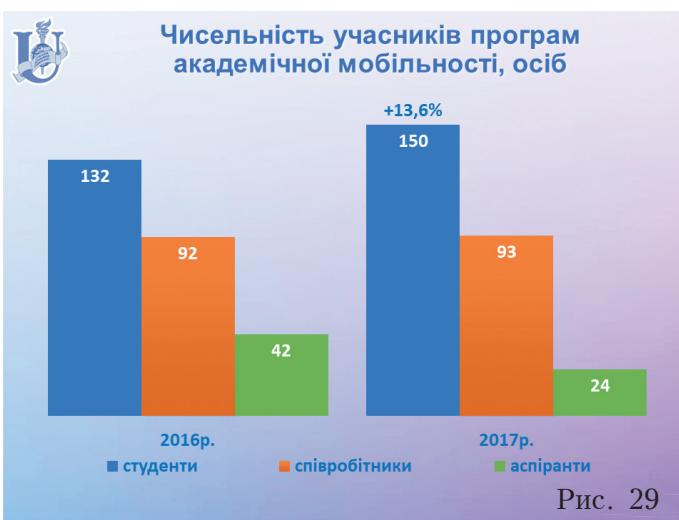
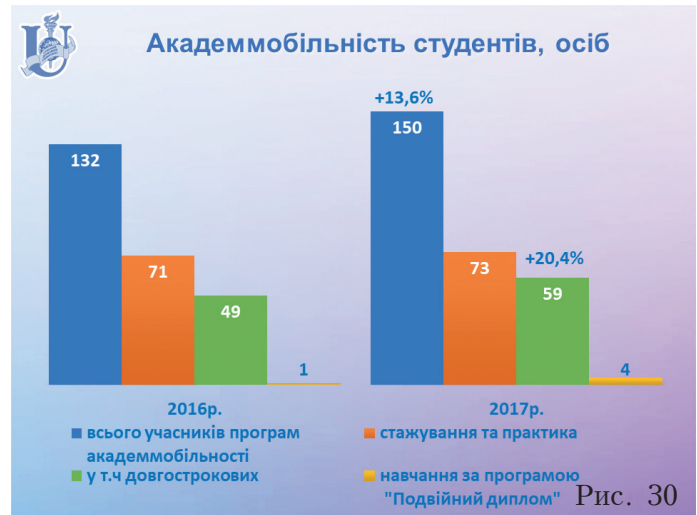
Рис. 26

Рис. 27

Є зростання за грантовою діяльністю (рис. 28) в цілому. Залучено фінансування з понад 120 організацій. За загальноуніверситетськими грантами працювало більше 200 осіб із 21 кафедри (32%).

Академмобільність (рис. 29) реалізована за 24 програмами у 13 країнах. Певне зростання маємо лише за контингентом студентів, у той же час показник питомої ваги дуже низький, що видно з таблиці.

	Усього осіб	Питома вага від загалу
Студенти	150	1,7%
Аспіранти	24	8,5%
ПВС та наукові співробітники	93	7,1%

Та й за довгостроковими програмами (≥ 1 семестру), зокрема за програмою «Подвійний диплом» прориву ще не відбулося, зростання дуже повільне (рис. 30). Позитивно, що у 9 аспірантів є співкерівники із провідних країн світу. Зростає (рис. 31) і кількість залучених до штату ПВС іноземних фахівців; проте світовий показник від загального штату ПВС за різними критеріями – від 8 до 25%. Із 18 до 22 збільшилася і кількість наших співробітників, які понад 3 місяці брали участь у викладацькій або науковій роботі за кордоном.

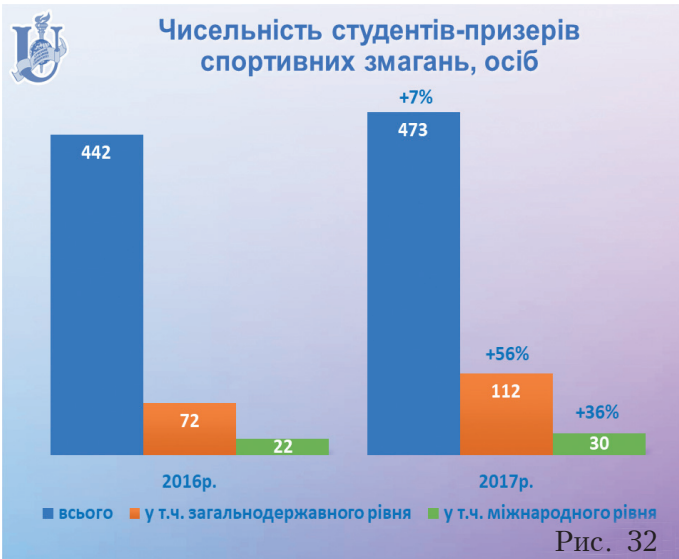
Позанавчальна діяльність

Вона здійснюється на засадах демократизму, із повномасштабним використанням потенціалу студентського самоврядування, спрямовується на забезпечення гармонійного розвитку особистості. У звітному році її організа-

ція набула додаткових обертів. Лише кількість заходів патріотичного, національного, правового, естетичного спрямувань перевищила 600.

Збільшується участь студентів та школярів у клубних, гурткових формах на постійній основі. 190 студентів стали лауреатами мистецьких фестивалів і конкурсів різного рівня. При цьому істотно (із 13 до 72) зросла кількість студентів-лауреатів міжнародного рівня. Маємо і гран-прі, і відзнаку «Культурно-мистецька особливість Сумщини», і почесне звання «Заслужений діяч естрадного мистецтва України». Усе більше й більше заходів різних рівнів проходить саме на нашій базі (40 тис. відвідувачів за рік), що позиціонує СумДУ в якості одного із культурних центрів регіону. Відбувся повномасштабний вихід і на Всеукраїнський телевізійний рівень: 5-й телеканал, ICTV, «1+1», 6 ефірів «Ліга сміху», зокрема перемога в її зимовому кубку. Це гарна безкоштовна реклама університету. До речі, і центром інтернет-телерадіомовлення проведено 13 прямих трансляцій заходів різноманітної спрямованості. Засобами масової інформації приділена неабияка увага і спортивним успіхам університету.

Чисельність студентів-призерів змагань різного рівня збільшилася до 473 (рис. 32), на 56% зросла кількість призерів (до 112) змагань загальнодержавного й на 36% (до 30 осіб) чисельність призерів європейського та світового рівнів.

Уже 11-й рік поспіль студенти СумДУ не поступають-ся іншим вишам у комплексному заліку обласної та міської спартакиад. Також непереможною є й команда викладачів та співробітників. Наші студенти впевнено посіли і перше загальнокомандне місце у Всеукраїнській універсіаді в групі вишів, які мають інститути та факультети фізичної культури і спорту. Наказом ректора створено у складі Медичного інституту «Центр спортивної медицини», яким уже виконано перший господарчий договір на замовлення Національного олімпійського комітету щодо розробки відповідних методик. Рішенням Кабінету Міністрів відкрито на нашій базі з початком діяльності у 2018 р. «Державний Східний центр Олімпійської підготовки легкоатлетів» із фінансуванням окремим рядком у держбюджеті України. Ведеться робота щодо створення аналогічного центру з волейболу.

Згадані та інші кроки створюють підґрунтя для ще більш потужного розвитку як спорту, так і університету в цілому, зокрема його **інфраструктури**.

Незважаючи на зміну механізму закупівель, що надало змогу заощаджувати до 30% коштів, але суттєво уповільнило темпи закупівель, у 2017 р. виконано ремонтних робіт загальним обсягом близько 15 млн грн. Уведені в дію у СОЦ «Універ» їдальню в зимовому форматі, нові приміщення для ряду клінічних кафедр, за

Їдальня в зимовому форматі

рахунок певних реконструкцій розширені можливості діяльності манежу, гуртожитку-готелю, конгрес-центру, університетської клініки, зокрема шляхом створення у її складі центру комп'ютерної томографії (обладнання вже встановлене і працює). Ремонтні роботи велися практично в усіх корпусах, гуртожитках, інших об'єктах інфраструктури, що дозволило зберегти, а в деяких випадках і покращити умови праці, навчання, позанавчальної діяльності та соціально-побутові.

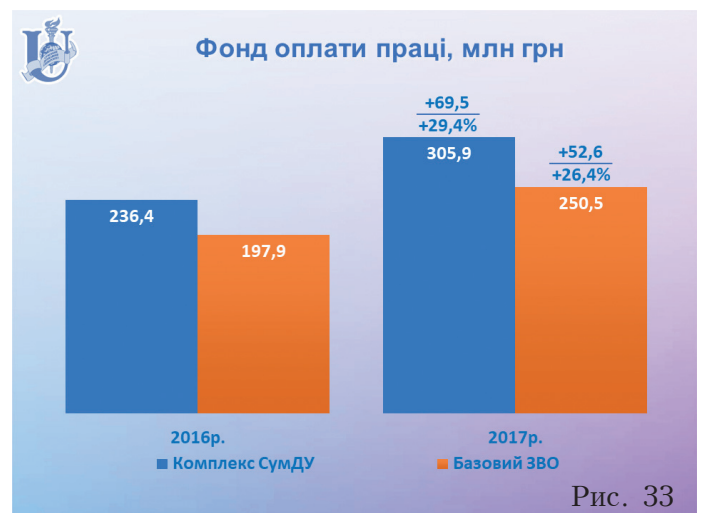
Що стосується програм **соціально-орієнтованої та мотиваційної спрямованості**, то вони у звітному році навіть розширені.

Загалом у гуртожитки комплексу поселено 4288 осіб. За рахунок соціальних партнерів (2 кімнати) та виселення сторонніх осіб (11 кімнат) продовжується поповнення житлового фонду. Різниця близько 1,9 млн грн між оплатою за проживання та витратами на утримання студмістечка покривається коштами університету.

Товарообіг комплексу громадського харчування зріс на 44% і становить 9,5 млн грн; 70% – це власна продукція. Незважаючи на зростання цін на продукти харчування в середньому на 30–50% (а на окремі вдвічі), університетська дотація становить також біля 2 млн грн на рік. Кількість комплексних обідів вартістю до 23 грн зросла до 28,2 тисяч.

Університет повною мірою здійснює соціальний супровід студентів пільгових категорій (378 осіб, зокрема 113 сиріт). Серед іншого витрати на підтримку студентів-сиріт становлять 6,3 млн грн. До речі, на 62% (до 194 осіб) збільшився й волонтерський загін, який за рік провів близько 60 добровільних заходів, працювала також і соціальна служба студентів-медиків.

Здійснені відповідно до вимог законодавства стипендіальні виплати у загальному обсязі 59,9 млн грн.

Фінансово забезпечено зростання фонду оплати праці (рис. 33) на 69,5 млн грн, зокрема по базовому ЗВО – на 52,6 млн грн (по базовому закладу (рис. 34) преважує спецфонд, але меншою мірою ніж у 2016 році).

У 2017 р. до 1,3 млн грн збільшені перерахування профспілки університету (+44%; 2016 р. – 0,9 млн грн).

Преміальні виплати становили 39,7 млн грн, допомога на оздоровлення усім категоріям працівників –

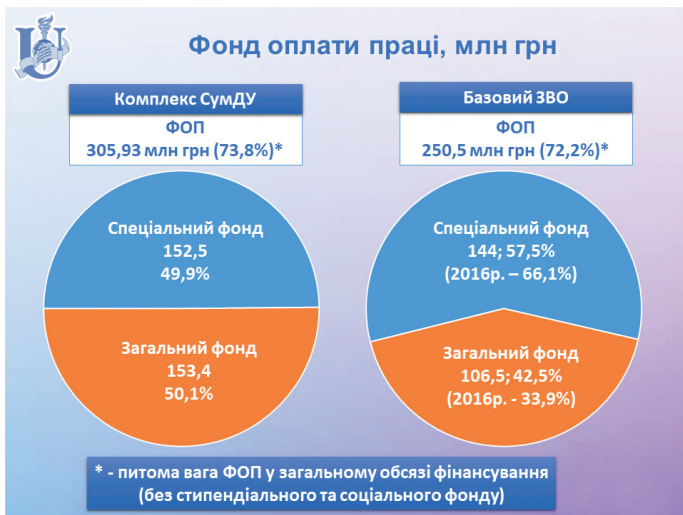

Рис. 34

8 млн грн та 2,1 млн грн – матеріальна допомога за іншими обставинами. Забезпечена і пільгова вартість навчання, і підтримка дисертантів, які виходять на захист, і пільгове користування послугами університетської клініки, басейнами, іншими об'єктами інфраструктури, і витрати на охорону праці та інші статті за колективним договором. І не лише.

Виконані й фінансові зобов'язання в обсязі близько 700 тис. грн перед органами студентського самоврядування (2016 р. – 664 тис. грн), на 351 тис. грн профінансована діяльність НТСА (2016 р. – 325 тис. грн). На субрахунки структурних підрозділів спрямовано 8,6 млн грн (56% фінансування із субрахунків становив, за рішенням керівників структурних підрозділів, додатковий фонд оплати праці).

У 2017 р. вдалося знайти відповідь і на істотне зростання вартості матеріалів та послуг, які замовляємо, зокрема комунальні витрати профінансовано (рис. 35) на 20% більше ніж минулоріч. При цьому в натуральних одиницях маємо зростання лише на 7% постачання холодної води й на 4% газу. Тепловитрати ми зменшили на 12%, постачання гарячої води та електроенергії – рівень 2016 року. Тобто тарифи перемагають наш енергоменеджмент.

Рис. 35

Саме в такому контексті ми на порозі суттєвих змін, а саме – початку реалізації у 2018 р. проекту «Енергоефективний СумДУ» із фінансуванням коштами Європейського інвестиційного банку, яке вимірюється мільйонами євро. У 2017 р. урядом укладена відповідна угода в Брюсселі, Верховна Рада її ратифікувала, Президент України підписав у якості закону.

Узагальненням *фінансових підсумків* року (рис. 36) є зростання обсягу фінансування комплексу СумДУ майже до півмільярда гривень (середній обсяг фінансування європейського університету – біля одного мільярда, але євро). Шукаємо й нові джерела. У 2017 р. уперше під значущі проекти отримали в якості субвенцій у обсязі 4,2 млн грн кошти з обласного та місцевого бюджетів. Є напрацювання та попередні рішення також на 2018 рік, зокрема й на рівні бюджетного комітету Верховної Ради.

Рис. 36

Шановні колеги!

Ми пройшли дуже непростий, важкий рік: «мінімалка» з 1700 до 3200 грн, від'ємна демографія, відток іноземних студентів певних держав у зв'язку з війною на Сході, економічний стан держави, зростаюча конкуренція вишів, зокрема фактор конкуренції з вищими іншими країнами, нові алгоритми визначення держзамовлення тощо.

У минулорічному звіті я зазначав, що за таких умов нам буде надскладно забезпечити стабільність та подальший розвиток. І дійсно, чимало вишів сьогодні на 2–3-місячних канікулах, у неоплачуваних відпустках, мають неповний робочий день тощо.

У той же час усе наведене у звіті є свідченням нашої успішності, ми подолали усі негаразди (точніше – майже всі) і навіть, незважаючи ні на що, забезпечили і подальший розвиток, і зростання авторитету СумДУ в вітчизняному та світовому освітньо-науковому просторі. І це є нашим колективним досягненням. Щира вдячність усім без виключення, хто має причетність до означених потужних результатів, а це по великому гатунку весь наш колектив.

Фінансові підсумки 2017-го, створений достатній перехідний ресурс (маємо силу волі не все витратити з коліс) – це, зокрема, і стартова стабільність року

2018, який кидає нам, на жаль, і нові, і вже традиційні виклики.

Так, підвищення мінімальної заробітної плати з 3200 до 3700, а незабаром до 4100 грн, кожен із нас індивідуально не може не вітати, треба підвищувати ще більше. Але це істотно впливає на фонд оплати праці, який маємо забезпечити. На жаль, зростають і ціни на комунальні послуги, товари тощо. Водночас існуючі контракти з повноплатниками, крім застосування індексу інфляції ми не переглянемо, істотно ціни при прийомі на навчання теж не підвищимо. І тоді постає очевидне завдання: якомога більше заводити коштів до університету й оптимізувати витрати.

Наша формула самодостатності: нарощування та диверсифікація різноманітних форм діяльності, видів послуг (рис. 37), якісна їх реалізація. До цієї тези відносяться і формування контингенту усіх категорій, і грантова діяльність, і госпдоговори, і великий спектр додаткових платних послуг. Цивілізовано отримана спонсорська допомога нам також не завадить – для цього ми ввели певні заохочувальні механізми. Будемо вирішувати і складні питання структурної оптимізації, і оптимізації навчальних планів, укрупнення потоків. Якщо будемо не виправдано розпорощувати ресурси, то програємо усі разом.

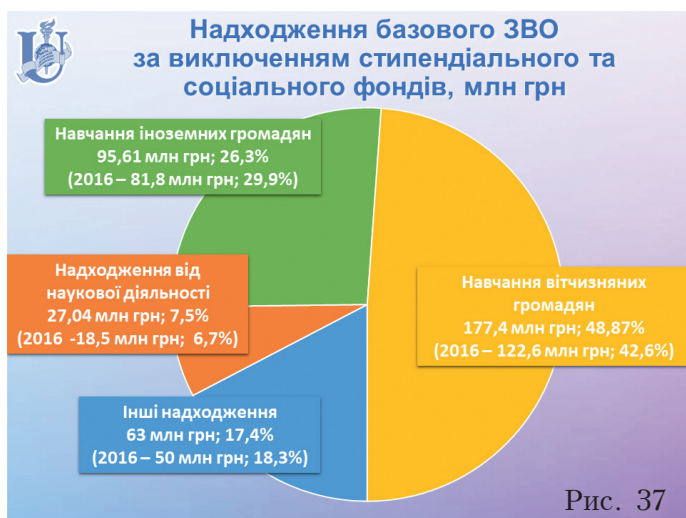

Рис. 37

Сьогодні, враховуючи передбачувані складності року 2018, як ніколи потрібне об'єднання колективу заради спільних цілей, що значною мірою зумовлює бажані результати за всіма напрямками багатогранної діяльності.

Стратегічними завданнями на 2018 та частково на 2019 роки є підвищення позиціонування університету передусім у рейтингах Шанхайському, Таймс, QS, а також у Webometrics, Multirank та інших.

У 2018 р. буде започатковано атестацію вищів щодо їх наукової діяльності. Лідери отримають базове фінансування (крім суто конкурсного).

Нещодавно прийнята Постанова Кабміну щодо ревізії наданих вишам статусів «національний». Надання його тепер відбуватиметься на конкурсній основі за відповідними показниками – з дуже високою планкою та очікувані у найближчому майбутньому реальні преференції вишам, які підтвердять або отримають цей статус, висуває перед нами очевидне пріоритетне завдання. Не всі показники, визначені Постановою, маємо, не за всіма наші результати вагомі. Є над чим працювати. Уже вніс ряд відповідних істотних змін, доповнень у нашу методику рейтингу структурних підрозділів, за якою підводимо підсумки навіть уже й 2017 року. Також ми вже задіяли й будемо ще вводити додаткові механізми щодо матеріального стимулювання. Є доцільність і у оновленні стратегічного плану розвитку університету.

Демонструю оптимізм. Висловлюю впевненість щодо реалістичності наших планів успішності року 2018, до речі, року 70-річчя нашого закладу. Вірю в здатність колективу вирішувати найскладніші завдання сьогодення з тезою «незважаючи ні на що» та філософією «ще більшої успішності».

Дозвольте наприкінці об'єднати відомий девіз корпорації НАЙК та рецепт довголіття медиків у наступне: «Для СумДУ фінішної межі не існує; організм живе, доки розвивається».

Ще раз висловлюю щирю вдячність за дружню командну роботу в році 2017-му!